

Bezpieczna żywność z gospodarstw rolnych wg ISO/TS 22002-3:2011

2 | Od Redakcji

ZE ŚWIATA3 | Panel handlowy Partnerstwa Wschodniego
- Z.N.4 | Wizyta w Urzędzie Federalnym ds. Techniki Wojskowej i Zaopatrywania
- Ryszard Grabiec7 | Doroczna Sesja DKE
- Z.N.**Z ŻYCIA PKN**7 | Centrum Bezpieczeństwa Technicznego
- R.R.**ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA**8 | Strategia działania organizacji w obszarze odpowiedzialności społecznej
- Jolanta Gałka**Z PRAC NORMALIZACYJNYCH**12 | Bezpieczna żywność z gospodarstw rolnych stosujących
wstępne programy PRP według ISO/TS 22002-3:2011
- Lubomiła Owczarek, Urszula T. Jasińska**SEKTORY PKN**

14 | Informacje z sektorów - czerwiec 2012 r.

KOMITETY TECHNICZNE

17 | Komitety techniczne - maj 2012 r.

KOMITETY ZADANIOWE

18 | Komitety zadaniowe - maj 2012 r.

„WIADOMOŚCI PKN” to miesięcznik elektroniczny publikowany cyklicznie na stronie internetowej PKN www.pkn.pl od numeru 9/2011.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Redaktor odpowiedzialna:

Joanna Skalska - tel. 22 556 74 62

Redaktor:

Barbara Kęsik - tel. 22 556 74 60

Skład:

Oskar Sztajer (stałe współpracuje)

- tel. 22 556 77 62

REDAKCJA:

00-950 Warszawa, skr. poczt. 411

ul. Świętokrzyska 14

e-mail: redakcja@pkn.pl

WYDAWCA:

Polski Komitet Normalizacyjny

ul. Świętokrzyska 14,

00-050 Warszawa

Artykuły publikowane w miesięczniku „Wiadomości PKN” są chronione prawami autorskimi. Ich kopiowanie i rozpowszechnianie (w całości lub części) wymaga zgody wydawcy, a cytowanie powołania się na źródło.

Artykuły publikowane w miesięczniku „Wiadomości PKN” przedstawiają punkt widzenia autorów i nie zawsze są tożsame z poglądami wydawcy. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

Szanowni Czytelnicy,

W bieżącym numerze naszego miesięcznika kontynuujemy cykl artykułów o odpowiedzialności społecznej w kontekście normy ISO 26000, tym razem autor „dotyka” aspektu środowiskowego. „Odpowiedzialność w odniesieniu do środowiska jest integralną częścią odpowiedzialności społecznej. Jej cechą charakterystyczną jest potrzeba spojrzenia perspektywicznego, wykraczającego poza „tu” i „teraz” oraz liczenie zysków i strat w sposób kompleksowy, w dłuższym czasie.

Podstawowym celem normy jest pokazanie, że istnieje możliwość zaspokojenia obecnych potrzeb społeczeństwa w taki sposób, aby nie zagrażała możliwościom zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń, przy jednoczesnym poszanowaniu realiów ekonomicznych i biznesowych. Uważny czytelnik spostrzeże na pewno, że szereg przedstawionych w normie rozwiązań może wpłynąć również na poprawę efektywności biznesowej, konkurencyjności rynkowej i innowacyjności organizacji.” (str. 8)

Zachęcamy do zapoznania się ze wszystkimi artykułami bieżącego numeru, z których dowiedzą się Państwo o współpracy normalizacyjnej cywilno-wojskowej, wydarzeniach w Sektorach, zmianach w KT itp.

Ponadto chcielibyśmy Państwa poinformować, że redakcja przygotowała specjalny numer tematyczny w całości poświęcony efektywności energetycznej, które to zagadnienie zostało przedstawione od strony normalizacyjnej. Wszyscy autorzy artykułów wywodzą się z KT 304 ds. Aspektów Systemowych Dostawy Energii Elektrycznej. Niezależnie od tego jak autorzy ujmują temat, czy omawiają zapisy poszczególnych norm, czy koncentrują się na szerszych zagadnieniach, zawsze prowadzi ich to do jednego wniosku: warto korzystać z Polskich Norm w tej dziedzinie.

Publikacja powinna zainteresować nie tylko przedsiębiorstwa sektora energetycznego, ale też każdą firmę czy organizację, która będzie chciała wdrożyć system zarządzania energią.

Zachęcamy do zakupu Numeru Specjalnego „Wiadomości PKN” EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA.

Panel Handlowy Partnerstwa Wschodniego

Jednym z głównych celów Partnerstwa Wschodniego jest poprawa dostępu do rynku UE i promocja obszarów wolnego handlu wśród państw Europy Wschodniej. Z jednej strony UE dająca wsparcie techniczne powinna zapewnić w krótkim czasie szybkie korzyści dla biznesu w krajach partnerskich; z drugiej strony Porozumienia Stowarzyszeniowe mają ustanowić silne i wszechstronne obszary wolnego handlu z każdym krajem partnerskim, który dołączy do WTO.

W obszarze przepisów technicznych, norm i oceny zgodności inicjatywa Partnerstwa Wschodniego pomoże krajom Europy Wschodniej rozwinąć niezbędną infrastrukturę i zdolności wymagane, aby przybliżyć się do celu, jakim jest swobodny przepływ towarów - taki jak na europejskim rynku wewnętrznym. Partnerstwo Wschodnie powinno także zachęcić partnerów do rozwijania między nimi sieci wolnego handlu (DCFTA). Porozumienia DCFTA mające rozpocząć integrację gospodarczą z Unią, a w konsekwencji zbliżyć do norm i infrastruktury regulacyjnej UE przyniosą istotne korzyści dla partnerów: lepszy dostęp dla eksportu do UE będzie propagował przyjęcie przepisów technicznych i norm unijnych.

Priorytetami wśród działań są:

- wybór najważniejszych sektorów przemysłu w obszarze potencjalnego eksportu (np. w zakresie Nowego Podejścia - maszyny, urządzenia elektryczne, urządzenia ciśnieniowe, urządzenia gazowe, wyroby budowlane, dźwigi, zabawki itp.);

- ujednoczenie przepisów technicznych z dyrektywami UE dla każdego sektora i przyjęcie adekwatnych Norm Europejskich;
- reorganizacja lub uaktualnienie ram prawnych oraz infrastruktury jakości stosownie do zasad Nowego Podejścia.

Komisja Europejska oferuje pomoc techniczną krajom partnerskim w tych kompleksowych i wymagających zadaniach.

Jednym z celów tegorocznego Panelu Handlowego, który odbył się w Sztokholmie 28 czerwca 2012 r. z inicjatywy Komisji Europejskiej, była właśnie wymiana informacji i doświadczeń co do agendy reform, priorytetów, wyzwań i osiągnięć między krajami partnerskimi i krajami członkowskimi UE.

Uczestnikami panelu byli interesariusze z ministerstw przemysłu, gospodarki i adekwatnych agend rządowych (np. zajmujących się nadzorem rynku czy akredytacją), jednostek normalizacyjnych, metrologicznych i jednostek oceny zgodności, a także organizacji biznesu i federacji handlowych oraz społecznych organizacji pozarządowych w krajach partnerskich (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Ukraina) oraz krajach członkowskich (uczestniczyli przedstawiciele Austrii, Słowacji, Polski, Niemiec, Szwecji - gospodarza Panelu, Danii, Łotwy, Litwy). Obecni byli przedstawiciele Komisji Europejskiej, CCMC, ETSI oraz ANEC.

Obrady otworzył i prowadził Norbert Anselmann, doradca w Dyrekcji F, DG Przedsiębiorstwo

i Przemysł Komisji Europejskiej. Gospodarzem było Ministerstwo Spraw Zagranicznych Szwecji.

Na wstępie przedstawiciele Komisji Europejskiej (V. Genetzky i R. l'Abbate z DG ENT) wprowadzili zebranych w zagadnienia Panelu Handlowego z punktu widzenia polityki europejskiej oraz ram prawnych nadzoru rynku.

W pierwszej części posiedzenia głos zabrali przedstawiciele krajów członkowskich oraz ANEC. E. Stampfl-Blaha (ASI) omówiła stan obecny reformy systemu normalizacji europejskiej. Z. Niechoda (PKN) przedstawił zagadnienia pozyskiwania i utrzymania udziałowców normalizacji na przykładzie Polski. Ch. Arvius (Izba Handlowa Szwecji) omówił Międzynarodowy Model Współpracy Regulacyjnej EKG/ONZ jako rozwiązanie dla krajów spoza UE. S. Russell - sekretarz generalny ANEC zwrócił uwagę na udział konsumentów w procesie normalizacji na szczeblu europejskim.

W drugiej części posiedzenia przedstawiciele krajów partnerskich przedstawili obecny stan reform swych krajowych systemów regulacyjnych, normalizacyjnych, oceny zgodności i nadzoru rynku.

Z przedstawionych rezultatów i dyskusji wynika, że kraje Partnerstwa Wschodniego poczyniły znaczne postępy we wprowadzaniu reform systemu i infrastruktury jakości. Niezbędna jest jednak dalsza pomoc krajów UE zarówno finansowa, jak i ekspercka.

Z.N.

Ryszard Grabiec

Wizyta w Urzędzie Federalnym ds. Techniki Wojskowej i Zaopatrywania

Szesnaście lat temu Komisja Europejska opublikowała komunikat *Communication on The Challenges Facing the European Defence-Related Industry, a Contribution for Action at European Level (COM(96) 10, final)*, który zapoczątkował serię publikacji i konkretnych działań zmierzających do integrowania rynków zaopatrywania obronnego krajów UE w jeden europejski rynek zaopatrywania obronnego i w dalszej kolejności integrowanie go z Jednolitym Rynkiem Europejskim. Kluczowymi narzędziami na tych rynkach są krajowe i międzynarodowe Normy Obronne oraz Normy Europejskie i Międzynarodowe.

Dlatego też uznano, że integrowanie systemów normalizacji w znacznym stopniu wpłynie na integrację ww. rynków. Od tamtego wydarzenia daje się zaobserwować konsekwentne działania władz Unii Europejskiej oraz rządów krajów europejskich zmierzających do maksymalnej integracji normalizacji obronnej (wojskowej) z normalizacją powszechną (cywilną) i jednocześnie integracji przemysłu obronnego z cywilnym. Nie sposób opisać wszystkich inicjatyw zrealizowanych i realizowanych w ramach UE i NATO w zakresie współpracy „cywilno-wojskowej” (niektóre z nich opi-

sano w innych artykułach „Wiadomości PKN . Normalizacja” np.: 1/2008, 6/2008, 12/2008). Można jednak pokazać jeden z przykładów inicjatywy na poziomie krajów UE -dotyczący wymiany doświadczeń kilku krajów NATO z zakresu normalizacji obronnej. Spotkania takie organizowane są z powodzeniem od kilku lat przez ministerstwo obrony kilku krajów NATO. Ich wartością jest nie tylko wymiana doświadczeń, ale również integracja samego środowiska normalizacji obronnej oraz środowiska normalizacji obronnej ze środowiskiem normalizacji powszechnej.

23 i 24 maja br. odbyło się spotkanie w Urzędzie Federalnym ds. Techniki Wojskowej i Zaopatrywania BWB (Koblencja w Niemczech). Zostało ono zorganizowane w celu wymiany doświadczeń z zakresu normalizacji operacyjnej i materiałowo-technicznej oraz określenia współpracy w ramach NATO i UE. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele: krajowych organizacji normalizacji obronnej Niemiec, Stanów Zjednoczonych Ameryki, Francji, Wielkiej Brytanii i Polski; krajowych jednostek normalizacyjnych Niemiec, Francji i Polski oraz europejskiego koncernu zbrojeniowego MBDA specjalizującego się w produkcji broni raketowej.

Polski Komitet Normalizacyjny był reprezentowany przez kierownika Sektora Obronności i Bezpie-

czeństwa Powszechnego Ryszarda Grabca. Była to pierwsza wizyta przedstawiciela PKN w BWB.

W tym miejscu warto wspomnieć, że w przeszłości miało już miejsce spotkanie przedstawicieli BWB i PKN (grudzień 2007 r. w PKN). Spotkanie w PKN zostało wówczas zorganizowane w ramach dwustronnej wizyty organizacji normalizacyjnych ministerstw Polski i Niemiec. Miało ono na celu omówienie współpracy cywilno-wojskowej w ramach normalizacji w Polsce i, co ważniejsze, zaprezentowanie takiej współpracy w Niemczech. Jednak od tamtej pory minęło 5 lat i sporo się zmieniło, szczególnie w możliwościach oferowanych dzisiaj przez PKN wszystkim zainteresowanym kontaktem oraz udziałem w pracach normalizacyjnych. Dlatego też w swojej prezentacji pt. „New possibilities in cooperation within the standardization system in Poland” R. Grabiec skupił się na wszystkich elementach (organizacyjnych i prawnych) istotnych z punktu widzenia współpracy PKN z WCNJiK. Omówił nowoczesne rozwiązania elektroniczne stosowane w PKN w codziennej pracy dotyczącej organizacji prac normalizacyjnych, w sprzedaży norm i dokumentów normalizacyjnych, w dostępie do informacji normalizacyjnej, w szkoleniach, a przede wszystkim w prowadzeniu prac w ramach Komitetów Technicznych przy PKN (System MKT). Wspominał też o realizowanych obecnie pracach

nad portalem Polskiego Zasobu Normalizacyjnego PZN. Wystąpienie R. Grabca miało miejsce w części spotkania dotyczącej współpracy krajowych i obronnych organizacji normalizacyjnych. Innym istotnym elementem współpracy cywilno-wojskowej w normalizacji jest niewątpliwie europejska inicjatywa o nazwie EDSTAR, czyli Europejska Baza Rekomendowanych Dokumentów Normalizacji Obronnej. Obecnie baza dostępna jest na stronie Europejskiej Agencji Obrony (EDA) <http://www.eda.europa.eu/edstar/>, a za nadzór nad jej uaktualnianiem, rozwojem i promocją odpowiada Połączony Komitet Utrzymania (EDSTAR JMC). W 2012 r. miały miejsce dwa posiedzenia tego komitetu, w których uczestniczyli głównie przedstawiciele przemysłu europejskiego: MBDA, EADS, Dassault Aviation, Thales, Rheinmetall.

Normalizacyjna współpraca cywilno-wojskowa w Europie i USA - przykłady

Przedstawione prezentacje pokazały zróżnicowanie współpracy cywilno-wojskowej w zakresie normalizacji, uzyskane efekty oraz wielorakie podejście do Europejskiej Bazy Rekomendowanych Dokumentów Normalizacji Obronnej (EDSTAR).

I tak, w Niemczech konsekwentnie realizuje się przyjętą ponad 10 lat temu politykę „ucywiania” Norm Obronnych, które opracowywane są wg takich samych reguł jak normy cywilne w komitetach prowadzonych przez niemiecką krajową jednostkę normalizacyjną (DIN).

Współpraca ta realizowana jest przy wsparciu rządu na solidnej podstawie prawnej, organizacyjnej i finansowej. W Niemczech, przygotowując zamówienie, zaleca się korzystać z bazy norm „dobrych praktyk” EDSTAR - zgodnie z [EN 16341:2012 Dobór norm i dokumentów o charakterze norm dotyczących wyrobów i usług związanych z obronnością - Hierarchia ważności](#). Zakładając, że uda się zorganizować sprawny proces uaktualniania bazy EDSTAR (utrzymanie wysokiej jakości tej bazy) możliwe będzie zmniejszenie ilości istniejących niemieckich Norm Obronnych.

We Francji już nie opracowuje się Norm Obronnych. Obecnie jest ich mniej niż 20. Do organizowania i prowadzenia kontraktów obronnych wykorzystuje się normy cywilne. Dlatego też Centrum Normalizacji Obronnej Francji dba o to, aby eksperci z obszaru obronnego brali udział w pracach cywilnych normalizacyjnych organizacji europejskich i międzynarodowych. W zaopatrywaniu obronnym Francji aktualnie wykorzystywana jest krajowa baza norm zalecanych do stosowania (RNPA - w dużej części pokrywa się z bazą EDSTAR). W przyszłości baza EDSTAR powinna zastąpić bazę RNPA. Francja popiera strategię stosowania norm podwójnego zastosowania (dual-use) oraz działalność Połączonej Grupy Roboczej CEN i CENELEC „Forum zainteresowanych normalizacją zaopatrywania obronnego” (SFDPS).

W Wielkiej Brytanii wciąż funkcjonuje silna i niezależna organizacja normalizacji obronnej, która kieruje opracowywaniem Norm

Obronnych wg własnych reguł, przy czym organizacja ta posiada dobrze zorganizowaną współpracę z krajową jednostką normalizacyjną (BSI). W odpowiednich normach i przepisach ustalono reguły, prawa i odpowiedzialności osób biorących udział w pracach normalizacyjnych w komitetach technicznych BSI. Mimo skuteczności tego systemu, obecnie rozważa się jego likwidację i wzorowanie na rozwiązaniu francuskim i/lub niemieckim.

Wielka Brytania nie stosuje w zaopatrywaniu obronnym bazy EDSTAR, ponieważ uważa, że istnieje niebezpieczeństwo stosowania norm nieaktualnych, a tym samym nieodpowiednich wymagań.

W USA, podobnie jak w Wielkiej Brytanii, funkcjonuje silna i posiadająca umocowanie prawne, niezależna organizacja normalizacji obronnej z dobrze zorganizowaną współpracą z krajowymi i międzynarodowymi jednostkami normalizacyjnymi. Zasadą prowadzonej przez nią działalności jest wykorzystanie dla potrzeb obronności norm cywilnych w maksymalnym możliwym stopniu. W efekcie w resorcie obrony istnieje 8286 zidentyfikowanych i stosowanych norm cywilnych.

W Polsce sprawy współpracy określa ustawa z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji w art. 8 oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Na mocy tego rozporządzenia w komitetach technicznych PKN mogą być opracowywane m. in. Normy Obronne. W praktyce opracowywane są

w KT 176 ds. *Techniki Wojskowej i Zaopatrzenia* wg reguł przyjętych w Ministerstwie Obrony, różniących się istotnie od reguł stosowanych przypadku norm cywilnych. Numery dla Norm Obronnych i Podręczników Normalizacji Obronnej nadawane są zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Norm w Sektorze Obronności i Bezpieczeństwa Powszechnego Wydziału Prac Normalizacyjnych PKN. Finansowanie opracowywania Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych przez instytucje Ministerstwa Obrony Narodowej (MON), będące elementem normalizacyjnej współpracy cywilno-wojskowej, jest wciąż utrudnione przez ograniczenia wynikające z ustawy o finansach publicznych, do stosowania której jako podmioty budżetowe zobligowane są zarówno PKN, jak i instytucje MON.

Podsumowanie

Wystąpienia przedstawicieli obronności i normalizacji pięciu krajów potwierdziły, że polityka „ucywlniania” Norm Obronnych

zapoczątkowana 16 lat temu w Europie jest konsekwentnie realizowana. Wprawdzie w dalszym ciągu widoczne jest zróżnicowanie na europejskim rynku zaopatrywania obronnego, ale są to różnice mniejsze niż w przeszłości. Realizacja strategii stosowania norm podwójnego zastosowania zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim oraz wprowadzenie w życie inicjatyw europejskich takich jak bazy EDSTAR, czy też powołanie Połączonej Grupy Roboczej CEN i CENELEC „Forum zainteresowanych normalizacją zaopatrywania obronnego” (SFDP) konsekwentnie wspomagają proces integracji rynków zaopatrywania obronnego w jeden europejski rynek zaopatrywania obronnego, który w coraz większym stopniu integruje się z jednolitym rynkiem europejskim. Przykładami są tu Niemcy i Francja, w których polityka „ucywlniania” Norm Obronnych ma już silne umocowanie prawne i cechuje się skuteczną praktyczną realizacją, zaś w Wielkiej Brytanii rozważa się likwidację obecnego drogiego systemu. Mając na uwadze sys-

tem normalizacji europejskiej, nie ulega wątpliwości, że w obecnej sytuacji bardzo ważny jest udział przedstawicieli krajów europejskich, w tym środowisk obronnych, w pracach europejskich organizacji normalizacyjnych. Zagwarantuje to wysoką jakość opracowywanych Norm Europejskich i ich przydatność w zaopatrywaniu obronnym, a tym samym integrację europejskiego rynku zaopatrywania obronnego z Jednolitym Rynkiem Europejskim.

Opisana w artykule inicjatywa kilku krajów jest ciekawą i potrzebną formą wymiany informacji, która przyczyni się do usprawniania współpracy cywilno-wojskowej w normalizacji zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim.

Doroczna Sesja DKE

7 maja 2012 r. w Offenbach k. Frankfurtu nad Menem odbyła się Doroczna Sesja DKE pod hasłem „Inteligentne rozwiązania dla złożonego świata”. W posiedzeniu uczestniczyła delegacja PKN na zaproszenie kierownictwa DKE.

Sesję prowadził dyrektor DKE, Bernhard Thies. Słowo powitalne wygłosił nadburmistrz Offenbach, Horst Schneider, który w swojej wypowiedzi podkreślił znaczenie nowych roz-

wiązań oraz wynikające z nich korzyści dla miast i ich mieszkańców.

Referat wprowadzający wygłosił prezes DKE, Wolfgang Hofheinz (W. Bender GmbH & Co KG). Następnie zaprezentowano referaty:

- Inteligentny e-samochód z inteligentnym zarządzaniem ruchem i połączeniem z inteligentną siecią (prof. G. Spiegelberg, Siemens AG);
- Jak poradzimy sobie z systemowymi aspektami w normalizacji? (R. Sporer, Siemens AG);
- Zrównoważone systemy energetyczne - wyzwania i możliwości roz-

wiązań (prof. G. Brauner, Politechnika Wiedeńska);

- Wiarygodne działania dla nowych technologii (D. Goldbeck, Instytut Badawczy VDE);
- Jak odczuwamy prąd stały (prof. E. David, ZEPU GmbH),
- Kreowanie przyszłościowej rozrywki. (I. Gallou, Parrot GmbH).

W czasie posiedzenia prezes i dyrektor DKE wręczyli odznaki DKE (DKE Nadel) dla zasłużonych normalizatorów.

Z.N.

Centrum Bezpieczeństwa Technicznego

1 czerwca 2012 r. w gmachu Naczelnej Organizacji Technicznej w Warszawie odbyło się 42. Spotkanie Centrum Bezpieczeństwa Technicznego działającego pod patronatem Ministerstwa Gospodarki.

W trakcie spotkania obradowały Krajowe Fora Konsultacyjne dotyczące prawa Unii Europejskiej z zakresu:

- urządzeń ciśnieniowych - KFKC;
- urządzeń dźwigowych - KFKD;
- maszyn - KFKM.

Spotkanie otworzyli Przedstawiciele Komitetu Sterującego CBT: Prezes Urzędu Dozoru Technicznego - Marek Walczak, Prezes Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej - Ewa Mańkiewicz-Cudny oraz Przedstawiciel Patrona CBT - Ministerstwa Gospodarki - Naczelnik Departamentu Bezpieczeństwa Gospodarczego Mariusz Skrzypiec. Inauguracyjna część spotkania prowadzona była przez Dyrektora CBT - prof. Stanisława Rad-

kowskiego z Politechniki Warszawskiej.

M. Walczak przedstawił dotychczasową działalność CBT i plany na przyszłość. Z nową strukturą CBT zapoznał uczestników S. Radkowski. Po wystąpieniach Kierownictwa oraz Patrona CBT prowadzący spotkanie zaprosił Janusza Samułę (UDT) do omówienia aktualnych zmian w prawie europejskim oraz Jolantę Kochańską - Zastępcę Prezesa ds. Normalizacji Polskiego Komitetu Normalizacyjnego - do przedstawienia zmian w systemie normalizacji europejskiej.

Po wspólnej dla wszystkich części oficjalnej, obrady podzielono na poszczególne fora.

W tegorocznym spotkaniu Centrum Bezpieczeństwa Technicznego wzięło udział ponad 210 osób - reprezentujących m.in.:

- Ministerstwo Gospodarki;
- Polski Komitet Normalizacyjny;
- Państwową Inspekcję Pracy,

- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Uczestnikami byli przedstawiciele stowarzyszeń oraz instytutów badawczych, a także wytwórcy i użytkownicy urządzeń technicznych (m. in. spółdzielnie mieszkaniowe).

Było to pierwsze spotkanie po reorganizacji CBT i powołaniu nowego Kierownictwa CBT. CBT ma na celu umożliwienie dialogu pomiędzy wytwórcami, użytkownikami, organami odpowiedzialnymi za wdrożenie postanowień dyrektyw europejskich do prawa krajowego, organami nadzoru rynku, placówkami naukowymi, organizacjami normalizacyjnymi oraz jednostkami oceniającymi zgodność w branżach objętych działaniami CBT.

R.R.

Jolanta Gatka

Strategia działania organizacji w obszarze odpowiedzialności społecznej

Odpowiedzialność w odniesieniu do środowiska jest koniecznym warunkiem przetrwania i pomyślności gatunku ludzkiego.

Ten cytat z normy [ISO 26000:2010¹ Guidance on social responsibility](#) chyba najlepiej odzwierciedla, jak ważne miejsce w całym systemie odpowiedzialności społecznej zajmuje odpowiedzialność względem środowiska, w którym żyjemy obecnie i w którym żyć będą nasze dzieci. Inne - często spotykane stwierdzenie - głosi, iż środowisko jest to dobro, które „wypożyczyliśmy” od przyszłych pokoleń i powinniśmy je zwrócić w możliwie jak najlepszym stanie.

Jak zatem zaspokoić obecne potrzeby społeczeństwa, nie zagrażając jednocześnie możliwościom zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń?

ZASADY

W normie ISO 26000¹ sformułowano 4 podstawowe zasady, którymi powinny się kierować organizacje:

1. Bądź świadomy i odpowiedzialny (przyjmij świadomie odpowiedzialność za swoje oddziaływanie na środowisko) - „odpowiedzialność środowiskowa”.

Każda organizacja, niezależnie od jej umiejscowienia,

wielkości i specyfiki wpływa na środowisko naturalne zarówno poprzez działania własne, jak i poprzez działania podmiotów z nią powiązanych.

2. Bądź przezorny (przygotuj się na najgorsze, zrób całościowy rachunek zysków i strat) - „zasada przezorności”.

Każda organizacja powinna być szczególnie uwrażliwiona na sytuacje, które stanowią poważne i nieodwracalne zagrożenia dla środowiska. Nawet brak całkowitej, naukowej pewności co do rzeczywistych skutków takich zagrożeń nie powinien być przyczyną opóźnienia w planowaniu i wdrażaniu odpowiednich działań zaradczych.

3. Zarządzaj ryzykiem środowiskowym (znaj zagrożenia, zaplanuj działania zapobiegawcze) - „zarządzanie ryzykiem środowiskowym”.

Ryzyko środowiskowe najczęściej kojarzone jest z sytuacjami awaryjnymi. Dlatego też w normie zwraca się szczególną uwagę na przygotowanie na wypadek awarii

(działania edukacyjne, opracowanie procedur reagowania w przypadkach awarii oraz zasad komunikacji z władzami i społecznością lokalną).

Nie należy jednak zapominać, że zarządzanie ryzykiem środowiskowym może mieć swoje zastosowanie również w przypadku projektów rozwojowych, które powinny być realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

4. Płać za spowodowane przez siebie zanieczyszczenia (zmiierz, przelicz na pieniądze, zapłać) - „zanieczyszczający płaci”.

Koszty korzystania ze środowiska, w tym koszty zanieczyszczeń stanowią integralną część kosztów działania organizacji. Organizacja powinna szacować i ponosić koszty zanieczyszczeń odpowiednio do ich zasięgu, wpływu na środowisko oraz wymaganych działań naprawczych.

Ponoszenie kosztów zanieczyszczeń powstałych w wyniku działania organizacji jest zazwyczaj regulowane przepisami prawnymi w poszczególnych krajach oraz regionach. Odpowiedzialność organizacji objawia się w odpowiednim planowaniu i zarządzaniu tymi

¹ W KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności trwają prace nad ISO 26000 i jest ona na etapie prPN-ISO 26000 Wytyczne dotyczące odpowiedzialności społecznej

kosztami. Organizacja może np. podjąć współpracę z innymi podmiotami z celu stworzenia instrumentów ekonomicznych, takich jak fundusze rezerwowe, na pokrycie kosztów poważnych awarii środowiskowych. Szczególną uwagę zwraca się na szacowanie korzyści ekonomicznych i ekologicznych wynikających z zapobiegania zanieczyszczeniom.

ISTOTNE KWESTIE

Podstawową kwestią związaną z odpowiedzialnością względem środowiska jest uzyskanie równowagi pomiędzy zaspokojeniem aktualnych potrzeb społeczeństwa i takim korzystaniem ze środowiska, które nie zagrozi interesom przyszłych pokoleń. W normie podano przykłady metod i strategii, których zastosowanie może ułatwić osiągnięcie tej równowagi zarówno poprzez działania w obszarze procesów wytwórczych, jak też w obszarze identyfikowania i kształtowania potrzeb społecznych.

Coraz częściej zwraca się uwagę na potrzebę zmiany dominującego obecnie modelu zaspokajania masowych potrzeb społeczeństwa za pomocą wyrobów o krótkim okresie użytkowania, nienaprawialnych, trudno poddających się utylizacji. W pracach tych może być pomocne podejście uwzględniające analizę cyklu życia wyrobu oraz system produkt-usługa.

Podejście uwzględniające analizę cyklu życia wyrobu

Celem tej metody jest redukcja oddziaływania wyrobów i usług na środowisko w całym cyklu ich życia (od chwili wydobycia su-

rowców i wytworzenia energii, poprzez produkcję wyrobu, jego użytkowanie, aż do recyklingu lub utylizacji po zakończeniu użytkowania).

Podejście to zakłada, że aspekty środowiskowe są brane pod uwagę już na etapie planowania i projektowania wyrobu. Pozwala to na optymalizację kosztów związanych z aspektami środowiskowymi na wszystkich etapach życia wyrobu oraz uwzględnienie oczekiwań potencjalnych klientów (zgodnie z zasadą, że najmniej kosztują zmiany wprowadzane w trakcie projektowania, zdecydowanie więcej trzeba wydać, gdy potrzeba zmian wyniknie już po uruchomieniu produkcji).

Takie podejście daje również możliwość analizy wszystkich wpływów środowiskowych związanych z danym wyrobem, a w szczególności wpływu użytkowanego wyrobu na środowisko (np. jego energochłonność, poziom hałasu i zanieczyszczeń emitowanych przez wyrób w trakcie jego użytkowania, prawdopodobieństwo przyczynienia się do awarii środowiskowej) oraz wpływu na środowisko po zakończeniu użytkowania (możliwość poddania wyrobu recyklingowi lub utylizacji, czas i koszt tych działań).

Podejście uwzględniające system produkt-usługa

Celem tej metody jest zaspokojenie rosnących potrzeb nie poprzez zwiększenie ilości jednorazowych transakcji sprzedaży wyrobów lub usług, a poprzez oferowanie różnorodnych mechanizmów obsługi i dostawy, które pozwalają na efektywniejsze wykorzystanie wyrobów. Systemy produkt-usługa obejmują np. le-

asing, wypożyczanie, magazynowanie, współużytkowanie produktu oraz obsługę płatności.

W największym skrócie, przykładowe pytanie brzmi: czy wyprodukować i sprzedać 1000 tanich wiertarek o trwałości 1 rok, które następnie będą składowane na wysypisku odpadów przez 200 lat, czy też wyprodukować 100 droższych wiertarek o trwałości 10-letniej i uruchomić ich wypożyczalnię, oferując jednocześnie poradnictwo dla majsterkowiczów, zaś wiertarki wycofane z eksploatacji poddawać recyklingowi. Odpowiedź na to pytanie jest wynikiem zarówno rachunku ekonomicznego (pozwala to na oddzielenie przychodów od przepływu materiałowego), jak i oceny wpływu na środowisko (zmniejszenie zużycie materiałów i energii oraz ilości odpadów).

W normie podano również przykłady innych metod i strategii:

Ocena wpływu na środowisko

Celem tej metody jest uzyskanie kompletu informacji dotyczących wpływu na środowisko każdej nowej działalności lub projektu, których realizację planuje organizacja. Nawet jeśli taki obowiązek nie wynika z przepisów prawnych, to przeprowadzenie oceny każdorazowo przed rozpoczęciem nowej działalności pozwala na uzyskanie danych, które powinny być wykorzystane w procesie decyzyjnym związanym z tą działalnością lub projektem. Podejście to dobrze jest powiązać z analizą cyklu życia wyrobu oraz analizą produkt-usługa.

Stosowanie prośrodowiskowych praktyk i technologii

Celem tej strategii jest wdrażanie, upowszechnianie i promowanie technologii i usług prośrodowiskowych.

Zrównoważone zakupy

Celem jest uwzględnienie w strategii zakupowej kryteriów środowiskowych, społecznych i etycznych nabywanych produktów i usług. Pod uwagę należy tu brać cały cykl życia kupowanych wyrobów i w miarę możliwości kupować usługi i produkty o najmniejszym negatywnym wpływie na środowisko (np. surowiec drzewny z nadzorowanych, certyfikowanych źródeł, a nie z niekontrolowanego wyrębu lasów).

Czystsza produkcja oraz efektywność ekologiczna

Strategia ta stosowana jest głównie w obszarze wytwórczym. Ma ona na celu zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów (surowców, materiałów, wody, energii itp.) oraz ograniczenie zanieczyszczeń i odpadów generowanych w procesach produkcji „u źródła”. Cele te są kompatybilne z celami biznesowymi większości organizacji. Oznaczają bowiem zazwyczaj zmniejszenie kosztów produkcji (kosztów surowców, materiałów, mediów) oraz kosztów związanych z zanieczyszczeniami (im mniej zanieczyszczeń generowanych w procesie, tym mniejszy ich koszt zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”). W strategii tej zwraca się również uwagę na minimalizowanie ryzyka środowiskowego poprzez eliminację materiałów i odpadów niebezpiecznych lub toksycznych, a tam gdzie jest to niemożliwe, zarządzanie nimi w sposób bezpieczny.

Edukacja i podnoszenie świadomości

Edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej jest obszarem, bez którego żadne inne strategie nie mogą być skutecznie wdrażane. W normie zaleca się prowadzenie działalności edukacyjnej w obrębie organizacji oraz w sferze jej wpływów.

W praktyce bardzo ważne jest uświadamianie kadrze zarządzającej organizacji, że działania proekologiczne nie są sprzeczne z celami biznesowymi organizacji. Przeciwnie, mogą one prowadzić do zmniejszenia kosztów i optymalizacji procesów (np. ocena wpływu na środowisko, analiza cyklu życia, proekologiczne technologie, czysta produkcja i efektywność ekologiczna) oraz poprawy konkurencyjności i wizerunku rynkowego (np. system produkt-usługa, analiza cyklu życia, zrównoważone zakupy). Działania proekologiczne sprzyjają również rozwojowi organizacji (zazwyczaj im nowocześniejsze technologie i wyposażenie, tym bardziej proekologiczne).

Ważnym obszarem jest również propagowanie zasady liczenia i analizowania kosztów i korzyści płynących z działań proekologicznych. Należy kłaść nacisk na kompleksowość tych analiz oraz uwzględnianie w nich dłuższego horyzontu czasowego niż tylko bieżący rachunek kosztów i zysków.

Rośnie również coraz bardziej znaczenie edukacji ekologicznej i podnoszenia świadomości po stronie nabywców i konsumentów. To ich wymagania i oczekiwania przekładane są na cele biznesowe organizacji. Im większa świadomość nabywców, tym większa

motywacja u wytwórców do wdrażania strategii proekologicznych. Przykładem takiego oddziaływania może być wdrażanie strategii zrównoważonych zakupów w sektorze drzewnym. To wymagania nabywców w dużej mierze spowodowały, że obecnie wiodący producenci kupują surowiec drzewny z certyfikowanych, nadzorowanych źródeł, zmniejszając w ten sposób skalę niekontrolowanego wyrębu lasów.

ZAGADNIENIA

W normie omówiono 4 zagadnienia środowiskowe, na które należy zwrócić szczególną uwagę w systemie odpowiedzialności społecznej:

1. Zapobieganie zanieczyszczeniom

Zagadnienie to przedstawiono w odniesieniu do:

- emisji do atmosfery;
- zrzutów zanieczyszczeń do wody;
- gospodarki odpadami (w następującej hierarchii: przede wszystkim redukcja u źródła, następnie ponowne wykorzystanie, recykling, utylizacja);
- stosowania i utylizacji substancji niebezpiecznych;
- innych form zanieczyszczenia.

2. Zrównoważone wykorzystanie zasobów

Zrównoważone wykorzystanie zasobów odnawialnych oznacza, że zasoby te są wykorzystywane w tempie nie wyższym niż tempo ich naturalnej odbudowy. Zasoby nieodnawialne powinny być wykorzystywane w tempie niższym od tempa, w którym mogą one zostać zastąpione przez zasoby odna-

wialne. Powyższe zasady powinny być stosowane przez organizacje w czterech kluczowych obszarach:

- energooszczędność;
- ochrona wody, korzystanie z wody i dostęp do wody pitnej;
- efektywne wykorzystanie materiałów;
- zminimalizowanie zapotrzebowania produktu na zasoby (np. energochłonność eksploatowanych urządzeń).

3. Łagodzenie skutków zmian klimatu oraz adaptacja do tych zmian

W normie zagadnienie to odniesiono głównie do zmian klimatu związanych z emisją gazów cieplarnianych. Każda organizacja jest pośrednio lub bezpośrednio odpowiedzialna za emisje i każda organizacja odczuwać będzie skutki zmian klimatu. Dlatego też powinna prowadzić działania mające na celu ograniczenie wpływu swoich działań na zmiany klimatu oraz ograniczenie swojej podatności na skutki zmian klimatu.

Kwestie związane z ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych są w naszym kraju szeroko znane i dyskutowane. Zagadnienie adaptacji do zmian klimatycznych jest jednak stosunkowo rzadko poruszane. Niezależnie od oceny przyczyn wpływających na zmiany klimatu, sam fakt występowania takich zmian jest niezaprzeczalny. Dlatego też organizacje powinny uwzględniać w swoich strategiach i procesach decyzyjnych ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi. Typowym przykładem są nasilające się w Polsce w ostatnich latach ekstremalne zjawiska pogodowe, w tym powodzie. Organizacje powinny oceniać, jaki wpływ na ich działalność mogą

mieć te zjawiska i zastosować odpowiednie działania dostosowawcze i zapobiegawcze (np. przywrócenie terenów zalewowych, ograniczenie stosowania powierzchni nieprzepuszczalnych, zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę pitną).

4. Ochrona środowiska, różnorodność biologiczna i przywracanie siedlisk przyrodniczych

Od połowy XX wieku działalność człowieka zmienia ekosystemy w sposób bardziej gwałtowny i rozległy niż w jakimkolwiek porównywalnym okresie w przeszłości. Jest to powiązane z upośledzeniem wielu funkcji pełnionych przez ekosystemy takich jak zapewnienie pożywienia, wody, regulowanie klimatu, kształtowanie struktury gleb oraz możliwości rekreacyjnych. Społeczna odpowiedzialność organizacji może się objawiać działaniami na rzecz ochrony środowiska naturalnego, różnorodności biologicznej i przywracania siedlisk przyrodniczych. Podstawowe aspekty tego zagadnienia to:

- poszanowanie i ochrona różnorodności biologicznej (zapewnienie przetrwania gatunków, różnorodności genetycznej i naturalnych ekosystemów);
- poszanowanie, ochrona i przywracanie funkcji ekosystemów;
- zrównoważone wykorzystanie terenu i zasobów naturalnych;
- propagowanie przyjaznego dla środowiska rozwoju obszarów miejskich i wiejskich.

PODSUMOWANIE

ISO 26000 jest to Norma Międzynarodowa zawierająca wytyczne dotyczące odpowiedzialności

społecznej, czyli odpowiedzialności organizacji za wpływ podejmowanych decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko, poprzez przejrzyste i etyczne zachowanie, które:

- przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, w tym zdrowia i dobrobytu społeczeństwa;
- uwzględnia oczekiwania interesariuszy (osób i grup, które są zainteresowane decyzjami lub działaniami organizacji);
- jest zgodne z mającym zastosowanie prawem i spójne z Międzynarodowymi Normami postępowania;
- jest zintegrowane z działaniami organizacji i praktykowane w działaniach podejmowanych w obrębie jej strefy wpływów.

Odpowiedzialność w odniesieniu do środowiska jest integralną częścią odpowiedzialności społecznej. Jej cechą charakterystyczną jest potrzeba spojrzenia perspektywicznego, wykraczającego poza „tu” i „teraz” oraz liczenie zysków i strat w sposób kompleksowy, w dłuższym czasie.

Podstawowym celem normy jest pokazanie, że istnieje możliwość zaspokojenia obecnych potrzeb społeczeństwa w taki sposób, aby nie zagrażała możliwościom zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń przy jednoczesnym poszanowaniu realiów ekonomicznych i biznesowych. Uważny czytelnik spostrzeże na pewno, że szereg przedstawionych w normie rozwiązań może wpłynąć również na poprawę efektywności biznesowej, konkurencyjności rynkowej i innowacyjności organizacji.

Norma ISO 26000 nie opisuje konkretnych metodyk postępowania ani powiązanych z nimi wymagań, które mogłyby stanowić pod-

stawę do certyfikacji zgodności. Wytyczne zawarte w tej normie mogą jednak stanowić podstawę do budowy strategii działania organizacji w obszarze odpowiedzialności społecznej. Strategia taka może zaś stanowić podstawę

do zbudowania i wdrożenia takiego systemu zarządzania organizacją, który spełniać będzie wymagania norm systemów zarządzania, w tym [PN-EN ISO 14001:2005 Systemy zarządzania środowiskowego - Wymagania i wytyczne stosowania](#).

Lubomiła Owczarek, Urszula T. Jasińska

Bezpieczna żywność z gospodarstw rolnych stosujących wstępne programy PRP według ISO/TS 22002-3:2011

ISO/TS 22002-3:2011 jest poświęcona wstępnym programom PRP w rolnictwie, które są obecnie w pełni integrowane z zasadami dobrych praktyk w różnych obszarach działalności rolniczej, weterynaryjnej, gospodarowania na roli itp. Programy PRP (programy warunków wstępnych) w omawianym dokumencie dotyczą higienizacyjnych podstaw produkcji i dystrybucji bezpiecznej żywności w podziale na uogólnioną produkcję pierwotną, produkcję roślinną i produkcję zwierzęcą.

Możliwość produkcji przez rolnictwo żywności bardziej bezpiecznej postrzega się jako naczelną korzyść, a jednocześnie cel stosowania [ISO/TS 22002-3:2011 Prerequisite programmes on food safety - Part 3: Farming \(Programy wstępne dotyczące bezpieczeństwa żywności - Część 3: Gospodarowanie na roli\)](#), opublikowanej 15.12.2011 r. jako uzupełnienie serii ISO 22000 dotyczącej systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności.

Gospodarstwa rolne są pierwszym ogniwem w licznych łańcuchach dostawczych, doprowadzających „żywność do stołu”, a ww. specyfikacja techniczna opraco-

wana została w zamiarze umożliwienia rolnikom tworzenia gwarancji, że wdrażają oni praktykę najlepszą z możliwych dla utrzymania higieny środowiska i spełniają swoją rolę w nadzorowaniu zagrożeń w łańcuchach żywności.

Programy PRP traktują o podstawowych warunkach i działaniach, które są niezbędne do zapewnienia higieny w całym łańcuchu żywnościowym podczas produkcji, obrotu i dostarczania żywności bezpiecznej do spożycia przez człowieka (ISO 22000:2005, 3.8). ISO/TS 22002-3:2011 wyszczególnia wymagania i wytyczne do projektowania, wdrażania i dokumentowania programów PRP dla rolnictwa.

Specyfikacja jest przydatna dla wszystkich organizacji, łącznie z gospodarstwami indywidualnymi lub grupami gospodarstw, niezależnie od ich wielkości i kompleksowości, które należą do łańcucha żywnościowego w sferze gospodarowania na roli, a ich życzeniem jest wdrożenie programów PRP zgodnie z ISO 22000:2005, określającą podstawowe wymagania systemowego zarządzania bezpieczeństwem żywności. Stosowanie ISO/TS 22002-3:2011 jest możliwe przy zbiorze płodów rolnych (np. zbóż, owoców, warzyw), w hodowli zwierząt gospodarskich (np. bydło, drób, świnie, ryby) oraz w obrocie ich produktami (np. mleko, jaja).

Wszystkie operacje powiązane z rolnictwem są w specyfikacji określone poprzez cel np. sortowanie, czyszczenie, pakowanie produktów nieprzetworzonych, wytwarzanie paszy w gospodarstwie rolnym, transport w obrębie gospodarstwa rolnego.

Dokument zawiera specyficzne przykłady programów PRP, chociaż te

powinny być podejmowane łącznie z doradztwem, gdyż operacje w gospodarstwie rolnym są zróżnicowanej natury co do wielkości, rodzaju objętych nimi produktów, metod produkcji, środowiska biologicznego i geograficznego, odnośnych statutowych i prawnych wymagań itp., co stwarza problemy. Charakter i intensywność programów PRP, a przede wszystkim ich potrzeba, różnią się pomiędzy organizacjami.

Środki nadzoru w programach wstępnych PRP w rolnictwie

Bezpieczeństwo żywności i pasz musi być zapewnione na wszystkich etapach łańcucha żywnościowego. Każdy operator jest odpowiedzialny za stworzenie gwarancji, że produkcja, przetwórstwo i dystrybucja żywności spełnia wymagania higieny. Stąd dla gospodarzy rolnych (organizacji) wynika obowiązek wdrożenia środków nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, odpowiednich do wymagań bezpieczeństwa dla ich wyrobów gotowych. I chociaż odnosi się to do wszystkich wyrobów gotowych gospodarstwa rolnego, to poziom wymaganego bezpieczeństwa w przypadku pojedynczego wyrobu zależy może od jego zamierzonego użycia, w tym planowanego przetwarzania, względnie możliwości nadzorowania odnośnego zagrożenia w dalszych ogniwach łańcucha żywnościowego. Gospodarze rolni (organizacje) będą mogli uzasadnić potrzebę i wdrożyć konkretne środki nadzoru, a kiedy okaże się to potrzebne, to również prowadzić zapisy, zapewniać identyfikowalność w obu kierunkach łańcucha żywnościowego „z prądem” i „pod prąd”, utrzymywać doku-

mentację dotyczącą materiałów wchodzących do gospodarstwa, a czasem nawet przeprowadzać pobieranie próbek do analiz.

Programy PRP w gospodarstwach rolnych

Norma ISO 22000 określa wymagania bezpieczeństwa żywności dla organizacji należących do łańcucha żywnościowego, które mają wolę je spełnić. Jednym z takich wymagań wobec organizacji jest ustanowienie, wdrożenie i utrzymywanie wstępnych programów PRP w celu pomocy w nadzorowaniu zagrożeń bezpieczeństwa żywności (ISO 22000:2005, 7.2). Programy PRP określają podstawowe warunki i działania, które są potrzebne do utrzymania w obszarze łańcucha żywnościowego higienicznego środowiska odpowiedniego do produkcji, obrotu i zapatrywania w bezpieczne wyroby gotowe oraz żywność bezpieczną do spożycia przez człowieka (ISO 22000:2005, 3.8).

Wówczas kiedy gospodarstwo rolne zmienia system oparty na GHP na system według ISO 22000, wymagana jest analiza zagrożeń (jeżeli nie była dotąd przeprowadzana). Od tego momentu większość programów GHP należy kontynuować jako programy PRP. Jeżeli z analizy zagrożeń wyniknie obecność zagrożeń wymagających nadzorowania z użyciem celowo zorientowanych środków, wówczas zagrożenia te mogą być kategoryzowane w ramach operacyjnych programów wstępnych PRP (programy oPRP). Operacyjne programy wstępne PRP stanowią programy PRP ustalone w odniesieniu do wyrobu (-ów) lub środowiska procesu w wyniku analizy zagro-

żeń, jako zasadniczy element panowania nad prawdopodobieństwem wprowadzenia zagrożeń bezpieczeństwa żywności i/lub zanieczyszczenia, względnie intensyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa żywności [ISO 22000:2005, 3.9].

ISO/TS 22002-3:2011 nie powiela wymagań podanych w ISO 22000 i jest przeznaczona do stosowania przy ustanawianiu, wdrażaniu i utrzymywaniu programów PRP specyficznych dla organizacji; przy czym w zgodzie z ISO 22000.

Wskazania co do wyboru programów PRP w obszarach produkcji rolnej zawarte są w rozdziałach 5, 6 i 7 ISO/TS 22002-3:2011. Każdy z wymienionych rozdziałów specyfikuje wytyczne wyboru programów PRP w obszarach, odpowiednio: (5) uogólnionej produkcji rolnej, (6) produkcji roślinnej, (7) produkcji zwierzęcej.

Dokument ISO/TS 22002-3:2011 jest dla rolników przydatnym zbiorem przykładowych środków nadzoru nad zagrożeniami bezpieczeństwa żywności spotykanyymi w obszarze produkcji płodów rolnych, a jednocześnie proponuje adekwatne do zagrożeń higienizacyjne wstępne programy PRP, co ułatwia tworzenie kodeksów dobrych praktyk w gospodarstwie rolnym.

Informacje z sektorów - czerwiec 2012 r.

Sektor Zagadnień Podstawowych i Systemów Zarządzania

1. W wyniku prac KT 311 ds. Konserwacji Dóbr Kultury zostały opublikowane tłumaczenia Norm Europejskich:

- PN-EN 15886:2012 Konserwacja dóbr kultury - Metody badań - Pomiar barwy powierzchni
- PN-EN 15758:2012 Konserwacja dóbr kultury - Procedury i przyrządy do pomiaru temperatury powietrza i powierzchni obiektów
- PN-EN 15757:2012 Konserwacja dóbr kultury - Wymagania dotyczące temperatury i wilgotności względnej w ograniczaniu mechanicznych uszkodzeń organicznych materiałów higroskopijnych powodowanych oddziaływaniem klimatu

Są to pierwsze efekty pracy polskich ekspertów w grupach roboczych CEN/TC 346 *Conservation of cultural property* oraz współpracy KT 311 z Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, z którym PKN zawarł porozumienie o finansowaniu tłumaczenia Norm Europejskich.

W bieżącym roku komitet techniczny CEN/TC 346 zmienił swoją strukturę. Obecnie w ramach CEN/TC działa 11 grup roboczych, a w pracach CEN/TC 346/WG 7 *Specifying and measuring indoor/outdoor climate* uczestniczą polscy eksperci - prof. Roman Kozłowski, reprezentujący Polską Akademię Nauk i dr Łukasz Bratasz, reprezentant Muzeum Narodowego w Krakowie.

2. W KT 6 ds. Systemów Zarządzania rozpoczęto opracowanie metodą tłumaczenia PN-EN ISO 19011 *Wytyczne dotyczące auditowania systemów zarządzania*, będącej wprowadzeniem EN ISO 19011:2011. Norma zawiera wytyczne dotyczące auditowania systemów zarządzania, łącznie z zasadami auditowania, zarządzania programami auditów, prowadzenia auditów systemu zarządzania, jak również wytyczne dotyczące oceny kompetencji osób zaangażowanych w proces auditu, w tym odpowiedzialnych za zarządzanie programem auditów, auditorów i zespołu auditującego.

3. W KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności opracowano i przekazano do ankiety projekt normy PN-ISO 26000 *Wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności*. Norma dotyczy odpowiedzialności organizacji za wpływ jej decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko. Ankieta adresowana i powszechna prPN-ISO 26000 kończy się 22 sierpnia br.

4. W dniach 24-29 czerwca 2012 r. w Madrycie odbyło się doroczne posiedzenie plenarne komitetu technicznego ISO/TC 37 *Terminology and other language and content resources* wraz z podkomitetami. Gospodarzem w tym roku była hiszpańska jednostka normalizacyjna AENOR i AEN/CTN 191 (hiszpański odpowiednik ISO/TC 37).

W posiedzeniu uczestniczyli: Monika Popiołek, przewodnicząca KT 256 ds. *Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią*, wiceprzewodniczący KT dr Mariusz Górnicz. Spotkania w ramach pięciu podkomitetów TC 37 były bardzo owocne (przyjęto ok. 100 uchwał):

- powołano Grupę Roboczą do nowelizacji ISO 704 *Terminology work - Principles and methods*;
- zaplanowano nowelizację ISO 1087 *Terminology work*;
- kontynuowano prace nad ISO/CD 17100 *Translation services - Requirements for translation services*;

Komitet ISO/TC 37 został powołany w 1947 roku, skupia obecnie 30 członków aktywnych i 30 członków obserwatorów. Prace normalizacyjne prowadzone są w ramach pięciu podkomitetów (SC 1 Zasady i metody, SC 2 Metody terminograficzne i leksykograficzne, SC 3 Systemy zarządzania terminologią, wiedzą i treścią, SC 4 Zarządzanie zasobami językowymi, SC 5 Tłumaczenia pisemne, ustne i związana technika). KT 256 prowadzi czynną współpracę z TC i wszystkimi podkomitetami.

Kolejne posiedzenie TC 37 odbędzie się w czerwcu 2013 r. w Pretorii, stolicy Republiki Południowej Afryki.

Sektor Zdrowia, Środowiska i Medycyny

1. W KT 157 ds. *Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy*, w związku z dużym zainteresowaniem normami z dzie-

dziny hałasu w środowisku pracy, w pierwszym półroczu 2012 roku zostały opracowane w języku polskim kolejne dwie Polskie Normy z serii PN-EN ISO 11200:

- PN-EN ISO 11201:2012 Akustyka - Hałas emitowany przez maszyny i urządzenia - Wyznaczanie poziomów ciśnienia akustycznego emisji na stanowisku pracy i w innych określonych miejscach w warunkach zbliżonych do pola swobodnego nad płaszczyzną odbijającą dźwięk z pomijalnymi poprawkami środowiskowymi
- PN-EN ISO 11202:2012 Akustyka - Hałas emitowany przez maszyny i urządzenia - Wyznaczanie poziomów ciśnienia akustycznego emisji na stanowiska pracy i w innych określonych miejscach z zastosowaniem przybliżonych poprawek środowiskowych

Są to normy zharmonizowane związane z dyrektywą maszynową 2006/42/WE.

2. W dniach 26 - 29 czerwca 2012 r. w Sztokholmie odbyły się łączne posiedzenia oraz warsztaty robocze CEN/TC 292 *Characterization of waste*, CEN/TC 308 *Characterization of sludges* oraz CEN/TC 345 *Characterization of soils*. W posiedzeniach tych uczestniczyła prof. dr hab. inż. Irena Twardowska, reprezentantka Instytutu Podstaw Inżynierii Środowiska PAN w Zabrze, przewodnicząca KT 216 ds. *Oddpadów*. Tematem spotkań były m.in. prace bieżące, plany przyszłych prac tych komitetów oraz ich współpracy, działalność CEN/TC 400 Project Committee - *Horizontal standards in the fields of sludge*,

biowaste and soil, jak również kwestie większego nacisku na aspekty ochrony środowiska podczas prac nad nowymi normami i nawiązanie ścisłej współpracy z CEN/TC 352 *Nanotechnologies*.

Sektor Żywności Rolnictwa i Leśnictwa

1. W czerwcu 2012 r. została opublikowana PN-ISO 20128:2012 *Przetwory mleczne - Oznaczanie liczby przypuszczalnego Lactobacillus acidophilus na pożywce selektywnej - Metoda liczenia kolonii w temperaturze 37°C*

W czerwcu również zakończyły się prace związane z przygotowaniem do zatwierdzenia prPN-ISO 27205 *Fermentowane przetwory mleczne - Starterowe kultury bakterii - Charakterystyka*. Projekty obu norm były opracowane przez KT 35 ds. *Mleka i Przetworów Mlecznych*, w ramach prac na zamówienie Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich - Związek Rewizyjny.

Wyżej wymienione dokumenty ułatwią kontrolę jakości przetworów mlecznych dostępnych na rynku, gdyż uzupełniają zakres znormalizowanych metod badań charakterystycznej mikroflory o metodę oznaczania liczby przypuszczalnego *Lactobacillus acidophilus* oraz podają charakterystyczne cechy stosowanych w przemyśle starterowych kultur bakterii, należących głównie do bakterii kwasu mlekowego (LAB). Charakterystyka obejmuje także bifidobakterie i bakterie propionowe stosowane w produkcji przetworów mlecznych takich jak jogurt, ukwaszona śmietanka (śmietana), masło z ukwaszonej śmietanki i ser.

Najpopularniejszymi charakterystycznymi drobnoustrojami

stosowanymi w przemyśle mleczarskim są: *Streptococcus thermophiles*; *Lactobacillus*; *Lactococcus lactis*; *Leuconostoc*.

Wyżej wymienione drobnoustroje powinny być żywe, aktywne i liczne w produkcie mlecznym do ostatniego dnia przydatności produktu do spożycia. Jest to istotne, gdyż ich aktywność gwarantuje walory smakowe produktu oraz zabezpiecza produkt przed psuciem, ograniczając rozwój niepożądaną flory bakteryjnej.

Bakterie kwaszące zawarte w tych produktach mlecznych hamują rozwój bakterii gnilnych i chorobotwórczych, obniżają ryzyko zachorowania na nowotwory jelit, przynoszą ulgę w dolegliwościach przewodu pokarmowego, obniżają reakcje alergiczne na mleko, regulują pracę przewodu pokarmowego u ludzi w podeszłym wieku oraz mają zdolność obniżania poziomu cholesterolu we krwi.

2. W czerwcu br. odbyło się plenarne posiedzenie Komitetu ISO/TC 126 *Tytoń i Wyroby Tytoniowe*. Posiedzenie zorganizowano w Dreźnie w dniach 11 -13 czerwca br. Równoległe odbyły się również posiedzenia dwóch Podkomitetów: ISO/TC 126/SC 1 *Badania fizyczne i wymiarowe* oraz ISO/TC 126/SC 2 *Liście tytoniu*.

Działający przy PKN Komitet Techniczny 39 ds. Tytoniu i Wrobów Tytoniowych czynnie uczestniczy w pracach ww. organów.

W posiedzeniach udział wzięła delegacja polska, w skład której weszli reprezentanci następujących członków KT 39:

- Imperial Tobacco Limited and Grup Companies;

- British American Tobacco Polska SA.

Na posiedzeniach zostały podjęte rezolucje wynikające z realizacji programów prac normalizacyjnych Komitetu i Podkomitetów, w tym rezolucje związane z nowelizacjami następujących norm ISO, wprowadzonych do zbioru PN:

- ISO 3308:2000 (PN-ISO 3308:2002 Analityczny aparat do rutynowego spalania papierosów - Definicje i warunki standardowe)
- ISO 8243:2006 (PN-ISO 8243:2007 Papierosy - Pobieranie próbek)
- ISO 10315:2000 (PN-ISO 10315:2003 Papierosy - Oznaczanie nikotyny w kondensacie dymu - Metoda chromatografii gazowej)
- ISO 13276:1997 (PN-ISO 13276:1999 Tytoń i wyroby tytoniowe - Oznaczanie czystości nikotyny - Metoda wagowa z wykorzystaniem kwasu krzemowolframowego)
- ISO 16055:2003 (PN-ISO 16055:2005 Tytoń i wyroby tytoniowe - Prób-

ka monitorowa - Wymagania oraz sposób użycia)

- ISO 16632:2003 (PN-ISO 16632:2006 Tytoń i wyroby tytoniowe - Oznaczanie zawartości wody - Metoda chromatografii gazowej)

Podczas posiedzenia podjęto rezolucję odnośnie do nowego tematu ISO/NP 17175 *Bidis - Determination of total and nicotine-free dry particulate matter using a routine analytical smoking machine*, związanego z promocją wyrobu tytoniowego o nazwie „Bidis” charakterystycznego dla Indii. Niniejsza propozycja, pomimo że została już w roku 2011 zaakceptowana przez członków TC 126, była ponownie analizowana i zmieniana przez Bureau of Indian Standards pod kątem walidacji metody. Zmiany w propozycji ISO/NP 17175 wyniknęły z analizy wyników badań próbek „Bidis” przeprowadzonych przez 4 laboratoria. Ustalono, że istnieje

potrzeba wykonania jeszcze dodatkowych badań, przez większą liczbę laboratoriów, aby określić prawidłową precyzję metody.

Na posiedzeniach również powołano 2 grupy ad hoc:

- *Water pipe smoking*, w skład której weszli delegaci organizacji normalizacyjnych z Anglii, Austrii, Chin, Indii i Szwajcarii. Zadaniem grupy będzie nadzorowanie dalszych prac związanych z propozycją nowego tematu Tobacco and tobacco products - Smoking of water Pipes.
- *Definition of tobacco products*, której przewodniczyć będą delegaci z USA. Zadaniem grupy będzie przegląd funkcjonujących definicji wyrobów tytoniowych.

Na podstawie informacji z sektorów oprac. B.K.

Komitety Techniczne - maj 2012 r.

Zmiany zakresu tematycznego Komitetów Technicznych

- KT 12 ds. Materiałów Wybuchowych i Wyróbów Pirotechnicznych rozszerzył zakres współpracy o ISO/TC 264 Fireworks
- KT 19 ds. Lotnictwa i Kosmonautyki rozszerzył zakres współpracy o CEN/WS 050 Business Aircraft Operations (IS-BAO)
- KT 137 ds. Urządzeń Ciepłno-Mechanicznych w Energetyce rozszerzył zakres współpracy o CEN/CENELEC/TC 2 Power Engineering
- KT 144 ds. Koksu i Przetworzonych Paliw Stałych rozszerzył zakres współpracy o CEN/TC 363 Organic contaminants (,tar') in Biomass products.
- KT 249 ds. Analizy Chemicznej rozszerzył zakres współpracy o CEN/TC 382 PFOS.

Zmiana umiejscowienia sekretariatu

W maju prowadzenie sekretariatu

- KT 266 ds. Aparatury Jądrowej przejęło Narodowe Centrum Badań Jądrowych po rezygnacji Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Zmiana Przewodniczącego w Komitecie Technicznym

W maju Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Przewodniczącego:

- w KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności dr inż. Zofię Pawłowską reprezentującą Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy.

Zmiana Zastępcy Przewodniczącego w Komitecie Technicznym

W maju Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Zastępcy Przewodniczącego:

- w KT 63 ds. Elektrycznego Sprzętu Powszechnego Użytku Pawła DREWĘ reprezentującego BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o.o.

Zmiany Sekretarzy w Komitetach Technicznych

W maju Prezes PKN powołał do pełnienia funkcji Sekretarza:

- w KT 28 ds. Materiałów Ogniotrwałych mgr inż. Jolanę Stefaniak z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w KT 33 ds. Metalurgii Proszków mgr inż. Dorotę Jarosz z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w KT 123 ds. Badań Własności Metali mgr inż. Jolanę Stefaniak z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w KT 176 ds. Techniki Wojskowej i Zaopatrzenia mgr inż. Darię Lipską - Żywicką reprezentującą Wojskowe Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji
- w KT 234 ds. Elementów do Pokryć Dachowych mgra Artura Kupisza reprezentującego Instytut Techniki Budowlanej
- w KT 262 ds. Obróbki Ciepłej Metali mgra inż. Jana Jankowicza z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w KT 266 ds. Aparatury Jądrowej Annę Wasiuk reprezentującą Narodowe Centrum Badań Jądrowych.

Powołania nowych członków Komitetów Technicznych

W maju Prezes PKN powołał na członków KT następujące podmioty:

- 4 BABY Sp. z o.o. do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- Bosch Rexroth Sp. z o.o. do KT 160 ds. Napędów i Sterowań Hydraulicznych
- Centrum Utylizacji Opon Organizacja Odzysku SA do KT 186 ds. Gumy i Wyróbów Gumowych
- CERTBUD Sp. z o.o. do KT 211 ds. Wyróbów do Izolacji Ciepłej w Budownictwie i KT 279 ds. Ciepłownictwa, Ogrzewnictwa i Wentylacji
- COMES SOKOŁOWSCY Spółka Jawna do KT 2 ds. Sportu i Rekreacji
- DEKRĘ Certification Sp. z o.o. do KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności
- DuPont Poland Sp. z o.o. do KT 303 ds. Materiałów Elektroizolacyjnych
- FIBERON TECHNOLOGIES INC. Oddział w Polsce do KT 282 ds. Techniki Światłowodowej

KOMITETY TECHNICZNE / KOMITETY ZADANIOWE

- Instytut Nafty i Gazu do KT 144 ds. Koksu i Przetworzonych Paliw Stałych
- Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie” do KT 278 ds. Wodociągów i Kanalizacji
- Narodowe Centrum Badań Jądrowych do KT 173 ds. Interfejsów i Budynkowych Systemów Elektronicznych, KT 246 ds. Ochrony Radiologicznej, KT 266 ds. Aparatury Jądrowej i KT 280 ds. Jakości Powietrza
- PLAFOND S.C. do KT 169 ds. Okien, Drzwi, Żaluzji i Okuć
- POLBISCO Stowarzyszenie Polskich Producentów Wyrobów Czekoladowych i Cukierniczych do KT 229 ds. Kawy, Herbaty i Kakao
- SCHMERSAL POLSKA Elżbieta Nowicka, Mieczysław Nowicki Spółka Jawna do KT 158 ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych oraz Ergonomii - Zagadnienia Ogólne
- SIPMĘ SA do KT 16 ds. Ciągników i Maszyn Rolniczych i Leśnych
- Uniwersytet Jagielloński do KT 256 ds. Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią.
- Instytut Energii Atomowej POLATOM z KT 246 ds. Ochrony Radiologicznej, KT 266 ds. Aparatury Jądrowej i KT 280 Jakości Powietrza
- Instytut Problemów Jądrowych im. Andrzeja Sołtana z KT 173 ds. Interfejsów i Budynkowych Systemów Elektronicznych i KT 266 ds. Aparatury Jądrowej
- KEMĘ Quality Polskę Sp. z o.o. z KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności
- POLIPLAST Sp. z o.o. z KT 140 ds. Rur, Kształtek i Armatury z Tworzyw Sztucznych
- Polską Unię Ubocznych Produktów Spalania z KT 156 ds. Nawozów
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe STYROPOL Sp. z o.o. z KT 179 ds. Ochrony Ciepłej Budynków i KT 180 ds. Bezpieczeństwa Pożarowego Obiektów, KT 211 ds. Wyrobów do Izolacji Ciepłej w Budownictwie i KT 253 ds. Akustyki Architektonicznej
- T KOMP Tomasz Kruszewski z KT 6 ds. Systemów Zarządzania i KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności.

Odwołania członków Komitetów Technicznych

W maju Prezes PKN odwołał z członka KT:

- Biuro Projektowo-Usługowe Wodnych Melioracji, Wodociągów i Kanalizacji Melwodprojekt Sp. z o.o. z KT 199 ds. Nawodnień, Odwodnień i Budownictwa Hydrotechnicznego
- GP Battery (Poland) Sp. z o.o. z KT 54 ds. Chemicznych Źródeł Prądu

Komitety Zadaniowe - maj 2012 r.

W maju Prezes PKN powołał na członka KZ:

- Naczelną Izbę Lekarską do KZ 502 ds. Usług Chirurgii Estetycznej.

Nowa usługa E-dostęp do Polskich Norm

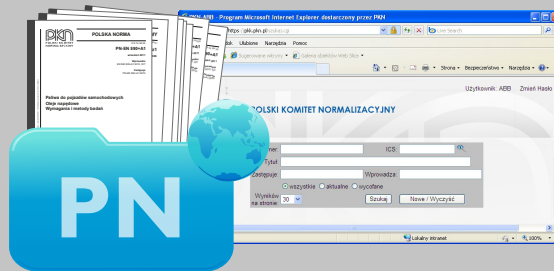
Na bieżąco aktualizowany
zbiór norm PN - 24 h/7 dni w tygodniu

Oferujemy:

- dostęp z licencją jednoroczną lub trzyletnią (stała opłata roczna),
- możliwość przeglądania norm oraz ich wydruk dla celów wewnątrzzakładowych użytkownika,
- automatyczną aktualizację zbioru o nowo opublikowane normy w cenie licencji,
- dostęp poprzez dedykowaną dla klienta wyszukiwarkę z możliwością wyszukiwania normy po numerze lub fragmencie numeru normy, tytule lub fragmencie tytułu normy, stanie aktualności normy oraz wyróżnika ICS,
- po zakończeniu okresu umowy - możliwość kontynuacji dostępu do norm w oparciu o koszt dostępu (opłata zależna od wielkości zbioru) oraz koszt norm wynikłych z aktualizacji z 20% rabatem.

Proponujemy dostęp do:

- całej kolekcji PN,
- wybranej kolekcji PN zdefiniowanej przez użytkownika za pomocą wyróżników ICS,
- wybranego przez użytkownika zbioru norm (minimum 25 norm).

Uwierzytelnianie w systemie

- poprzez unikalny login i hasło
- poprzez IP komputera użytkownika

LOGOWANIE DO SYSTEMU

Nazwa Użytkownika:
Hasło:

pkn

W razie wątpliwości przy wyborze odpowiedniej opcji oraz w sprawie wyceny prosimy o kontakt:
e-mail: wdisekr@pkn.pl lub telefonicznie: 22 55 67 694, 22 55 67 774

Nasz zespół pomoże Ci w wyborze najlepszego rozwiązania!